חידושי הרי"מ על התורה — חקת

זאת חקת כו'. הנה כמה תמיהות למה נקראת חקת התורה יותר משאר. גם מ"ש במדרש לך אני מגלה טעמי פרה ולאחרים חוקה כו'. למה כן. גם מ"ש בגמ' עלי' אמר שלמה אמרתי אחכמה כו' גם מ"ש במדרש כל דבר ודבר כו' כיון שהגיע לפ' אמור כו' אמר לו משה רבש"ע אם נטמא זה במה תהי' טהרתו לא השיבו. באותה שעה נתכרכמו פניו של משה. כיון שהגיע לפ' פרה אדומה. א"ל הקב"ה באותה שעה שאמרתי לך כו' זה טהרתו ולקחו כו'. והוא פלאי. למה לא השיבו. ולמה נתכרכמו פניו. גם מ"ש כל הפרות בטלות ושלך קיימת. גם מה שביקש מרע"ה על ר"א שפתח בפ' פרה תחילה. יה"ר שיהי' מחלצי. א"ל חייך שיהי' מחלציך הה"ד ושם הא' אליעזר. שם אותו המיוחד. ולמה לא על שאר הלכות:

ונראה לפי ע"ד בעזהש"י אשר חנני דאמר בגמרא (פ"ב דר"ה דכ"א) נון שערי בינה נבראו כו' וכולן נמסרו למשה חוץ מא' ופי' הגדולי' דלא אמר מ"ט נמסרו כו' ומשמע שכל הנ' נמסרו לו לפי ששער הנ' הוא המיוחד עם חכמה שהוא פלא וזה עצמו משער הזה שא"א לידע. וכמאמרם ז"ל פ"ד דיבמות שמשה רבינו ע"ה שראה באספקלרי' המאירה אמר כי לא יראני כו' ושאר נביאים אמרו וארא את ה' ע"ש שזה אספקלרי' מאירה שא"א לראות. והנה הז' מידות נתנו לאדם לצרף אותם שיהי' לשי"ת לבדו. אהבה ויראה ושאר המידות וכל אחד כלול מז' הן המה מ"ט שערים שע"י הבינה מצרף אותם שיהי' בלתי לה' לבדו ממילא שורה אח"כ עליו משער הנ' שהוא עולם הבא. שזה לא ניתן לאדם רק בא משי"ת ע"י צירוף ז' המידות שנמסרו וזה שאמר בגמ' כסף צרוף מזוקק שבעתים כו' שמ"ט שערי' כו' ע"ש וכן שבעה שבועות תספור כו' הרומז לתיקון המידות בפרט ואח"כ שורה שער הנ' חג השבועות מ"ת יום הביכורים יחוד חו"ב ולכך הגם שגם הז' שבועו' סיפר כ' תספרו חמשים יום שכיון שסופר ומברר הז' שבועות שביד האדם ממילא סופר גם יום החמשים שחל על הז' כנ"ל. ולכך נקרא שכל הנ' שערים נמסרו למשה וזה שנאמר וראית את אחורי ופני לא יראו דכל כהאי לישנא מידרש בגמ' אלעיל ולרע כמו משוקדים שאת כו' שרואה שפני לא יראו והוא הוא אספקלריא המאירה בגמר' יבמות הנ"ל. והוא ממראה הפנים. וזה שאמרו חז"ל קשר של תפילין הראה לו שדעת הוא יחוד חו"ב ממקום קשר של תפילין הוא מוח הדעת שכשהחכמה ובינה ממלאים כל המוחין ע"י התבוננות עמוקה עד שלוקח כל האדם ומטה כל המידות ע"י הבינה לה' ית' זה יקרא דעת כמו וידע אדם כו' שמכונה הזיווג בשם דעת (עס נעמט איבער דעם גאנצין מענטש). ונעשה ממחשבה זו טיפה שכלול בה כל האדם וזה נעשה מלחלוחית שבמוח ומתפשט ע"י חוט השדרה שמתפשט כוחו בכל הגוף וכמין ב' פולין מונחים ע"פ הקדירה בחולין פ' אלו טרפות מפולין ולפנים כלפנים ומשם ולחוץ כלחוץ ופולין עצמן א"י ע"ש. ואותן הפולין הם מקום קש"ת ששם שורש הדעת התחלת התפשטות שנעשה ממוח שבראש מוח שבחוט השדרה שמתפשט בכל כוחות האדם ממש רו"ח והוא חיבור המוחין למידות והוא הקשר של תפילין המונח שם כשנתמלא המוח ע"י התפלין אהבת ה' ויראתו עד שמתפשט בכל המידות והכוחות לה' לבדו והוא התפשטות הרצועות עד החזה והטבור מקום עץ הדעת לברר הטוב מהרע. וכן תפילין דמרי עלמא כביכול באהבת ישראל שכ' בהן מי כעמך כו'. ג"כ כנ"ל כביכול ב"ה וב"ש ולכך למשה רבינו שורש הדעת כיון שנולד בטוב דכ' כי טוב כו' לכך נגלה לו קשר של תפילין כנ"ל ושם במקום קש"ת הוא העצם הנקרא לוז. שממנו יבנה האדם בתחיית המתים. והטע' אחר שהמיתה באה ע"י אכילת עץ הדעת. ולכך במקום זה שהוא שורש הדעת ונק' לכך דאמר פולין עצמן א"י אם לפנים כו' זה נשאר. ומטעם זה נק' לוז שהוא בארבע שבע שהז' מידות נובעים משם ונקרא לוז שם המקום

שאין שולט מה"מ שהוא הבאר למעלה מהתפשטות עה"ד טו"ר ויעקב אבינו בא שם כידוע דיעקב ומשה כחד משה מלגאו כו' וכשהקדמנו נעשה לנשמע באנו לעץ החיים שהוא למעלה מעץ הדעת. כי נשמע הוא להבין ולברר טוב מרע. אבל כשהי' הדביקות כל אשר כו' נעשה. הוא למעלה מהתפשטות הבינה כנ"ל. והו' שורש שער הנ' במתן תורתינו הקדושה והי' חירות ממה"מ ור"ת אשר דבר ה' נעשה שם א"ד שהי' עלי' לחכמה ובינה שנק' חיים והוא רז שמלאכי השרת משתמשים בו. והי' עלי' לעולם העשי' עד עץ החיים. והי' נתקן כל העולם וכאשר לא יכולנו לעמוד במדרגה זו ונתקלקל ע"י החטא ונאמר אכן כאדם כו' אם ח"ו לא הי' נשאר רשימו ממקום הגבוה הנ"ל לא הי' טהרה מטומאת מת כי טהרה זו צריך להיות ממקום החיים שאין המיתה מגיע שם רק שבאמת נשאר רשימה שע"י זה יהי' תחיית המתים ובהמשך הזמן יתוקן הכל עד שנחזור לבא לבחי' עץ החיים כנ"ל וזהו ע"י פרה שאמרו תבא ותקנח כו' שהוא חלק מתיקון חטא הנ"ל שבא מלמעלה מעץ הדעת ומה שהוא חוקה זה עצמו התיקון שבלי התבוננות נעשה אשר צוה ה' גם שא"י שום טעם האמונה חזקה ומאירה בלב ישראל. כמו שהקדמנו נעשה לנשמע ולכך למשה רבינו ע"ה נתגלה טעמי פרה. שהוא נשאר למעלה מעץ הדעת ולאחרים חוקה ולכך אמר שלמה אמרתי אחכמה שע"י בנין בית המקדש רצה לתקן העולם כמו לעתיד. ולבא לבחי' חכמה והיא רחוקה ממני כו' היינו שלא עלתה בידו ונשאר התיקון ע"י שהיא רחוקה ממני היינו שהיא חוקה כנ"ל ולכך כשאמר הקב"ה על כל דבר טהרתו ושאל אם נטמא במה טהרתו ולא השיבו שעדיין לא הי' התיקון נתכרכמו פניו שהי' סבור שח"ו אין טהרה לטומאת מת ולא נשאר רשימה שיבא התיקון למעלה מעץ הדעת כנ"ל וכשהגיע לפ' פרה אמר לו הקב"ה זו טהרתו היינו כנ"ל ע"י הסליחה והמחילה שפעל מרע"ה ביום הכיפורים בלוחות אחרונות כנ"ל נתקן שישאר רשימה מלוחות הראשונות להיות טהרה הנ"ל מעץ החיים ולתחיית עתיד וגם להצדיקום אלי' אלישע יחזקאל ולת"ח אח"כ זוטר דבכ' מחי' מתים היינו מי ששפל בעיניו.

ולזאת לכאורה איך פליגי תנאי בפרה כיון שהוא תקנה לכן ר"א הגדול שהוא אחוז במקום גבוה מהדור שאמרו מה"ש שהלכה כמותו בכל מקום יכול לפתוח בפרה. וכשפתח יכלו גם שאר החכמים לחלוק אפילו שיהי' הלכה כדבריהם. וזהו שאמר הקב"ה למשה עתיד כו' בישרו שאפשר לפתוח בפרה ואמר בשם אמרו להכנה לגאולה. וביקש משה רבינו שיהי' מחלציו שיקרא ע"ש הכח מלשון חלוצים תעברו. וכשיהי' מחלציו וודאי שיהי' התיקון יותר גדול שלמשה רבינו ע"ה נתגלה טעמיה והבטיחו השי"ת שם הא' כו' ששרשו מעץ החיים מקום האחדות רק טוב כמו משה רבינו ע"ה כי טוב הוא:

גם במדרש מי יתן כו' לא אחד יחידו של עולם. שממקום היחוד בא הטהרה כו' מה שהשי"ת ברא והוציא טהור מטמא נתגלה שאין קיום לשום דבר המנגד להקדושה רק כמו שמדד לו השי"ת שיוכל להתנגד כדי שיהי' יתרון להאור מן החושך. וזה במקום שבע"ת עומדי' דמשכין עלייהו בחילא סגי כ"כ בזוהר הקדוש ומאותו היתרון בא קיום החושך וזהו והנה טוב מאד שדרשו זה כו' והוא יותר מטוב סתם מה שניכר יתרון הטוב וזהו נוגה דמפתי לאתתא יראת ה' ובזה הכשיל לאה"ר וחוה מ"ש מזה אכל וברא העולם וכי שוטה ומשוגע לדבר כזאת אולם אכילה הוא הנאה ונייחא שהסביר לו שעיקר הבריאה הי' שיהי' טו"ר לברר הטוב ולזאת יאכלו ויבררו הטוב. וכוונתו הי' לבקש חיותו שכשמדרגת ומעלת האדם הוא מצד יתרון הטוב מהרע יש להרע שייכות ובאמת רצונו של השי"ת הי' שיהי' לפניו העה"ד ונחמד ולא ידבק בו רק בעץ החיים ויהי' למעלה מבירור טו"ר ויהי' עי"ז הכל נהפך לש"פה ברורה גימ' שכי"נה כמו לעתיד: